

Vergaderjaar 2023–2024

29 697

Gebiedsgerichte economische perspectieven en Regionaal Economisch Beleid

Nr. 146

BRIEF VAN DE BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 mei 2024

Samenwerking loont. In de regio en met de regio. Private partijen, (semi-) publieke organisaties, gemeenten, provincies en het Rijk. Samen werken zij aan de complexe vraagstukken in de regio die inwoners direct raken. Denk aan het inlopen van gezondheidsachterstanden in specifieke wijken, het verduurzamen van ons woningaanbod of bedrijfsleven en een betere aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Door samen te werken in en met de regio kunnen we de kracht van de regio ten volle benutten. Juist daarom hebben we de Regio Deals. Het is een belangrijk instrument waarmee we de samenwerking aan vitale regio's in heel Nederland naar een hoger plan kunnen tillen.

Jaarlijks informeer ik uw Kamer over de voortgang van de Regio Deals.¹ Hierbij presenteer ik de voortgangsrapportage over 2023. In de bijlage treft u aan de belangrijkste resultaten van 2023 per Regio Deal. Naast de beknopte informatie in de bijlage leveren alle regio's jaarlijks (meestal in juli) een uitgebreidere voortgangsrapportage aan. Deze rapportage wordt met iedere regio besproken in een zogenaamd Rijk-regio overleg, waar de geleerde lessen en successen besproken worden en bijgestuurd kan worden in de uitvoering van een Deal. Middels deze rapportage informeren regio's ook hun besturen, raden en Staten, deze stukken publiceren Regio Deals op de eigen website. Via de BZK-website *Elkeregiotelt.nl* zijn alle Regio Deals eenvoudig te vinden. Regio's die de middelen hebben ontvangen via een specifieke uitkering (derde en vierde tranche Regio Deals) leveren daarnaast nog een financiële verantwoording aan via de Sisa-systematiek.

¹ Zo ontving uw Kamer op 3 juli 2023 de voortgangsrapportage over 2022 (Kamerstuk 29 697, nr. 113).

Stand van zaken

Door het kabinet is in de Regio Envelop € 900 miljoen gereserveerd voor de Regio Deals. In de vorige kabinetsperiode werd ook al € 950 miljoen beschikbaar gesteld, verspreid over drie tranches.

Op de kaart hieronder zijn alle 46 Regio Deals weergegeven die in de eerste vier tranches zijn gesloten. In de bijlage treft u van alle deals die nog liepen in 2023 een overzicht aan van de activiteiten en ontwikkelingen. In het kader van de vijfde tranche zijn 22 voorstellen geselecteerd, waarover u bent geïnformeerd op 9 februari jl.². In de brief zal ik wel kort de stand van zaken schetsen rond de voortgang rond de vijfde tranche en de voorziene zesde tranche.

Regio Deals 1^e t/m 4^e tranche

Tranche 1 t/m 3

In de vorige kabinetsperiode werden in totaal 32 Regio Deals afgesloten. De eerste tranche had een ander karakter. Het betrof afspraken over opgaven en gebieden die waren benoemd in het regeerakkoord van Rutte

² Kamerstuk 29 697, nr. 141

III. Deze afspraken zijn op een andere manier tot stand gekomen dan de deals in latere tranches. De bijdragen uit de regio-enveloppe varieert van 35 mln tot 130 mln. In de bijlage schetsen we de voortgang rond deze opgaven en gebieden, maar het is goed om te realiseren dat het hier een andere werkwijze betreft. In de tweede en derde tranche zijn respectievelijk 12 en 14 Regio Deals gesloten. Deze regio's hadden proposities ingediend op basis van een vooraf gepubliceerd afwegingskader en afspraken zijn vastgelegd in convenanten. Bijna alle samenwerkingen zijn triple helix vormgegeven. In 2022 waren al drie Regio Deals uit de eerste drie tranches afgerond afgerond, namelijk – de Regio Deals Achterhoek, Den Haag Zuidwest en Parkstad Limburg. Gedurende 2023 werden ook de Regio Deals in Zeeland (tranche 1), Zuid- en Oost-Drenthe, Groene Hart (tranche 2) en Rivierenland (tranche 3) afgerond. Deze regio's werken aan een eindevaluatie, die gedurende 2024 wordt verwacht. Daarin gaan de regio's in op de doelmatigheid en doeltreffendheid waarmee zij het instrument Regio Deals in konden zetten om te werken aan de kwaliteit van wonen, werken en leven voor inwoners en bedrijven («brede welvaart»). Op dit moment lopen er nog 25 Regio Deals uit de eerste drie tranches. Zij bevinden zich volop in de uitvoeringsfase.

Tranche 4

Op 1 november 2023 heb ik uw Kamer geïnformeerd over de 14 nieuwe Regio Deals die in de vierde tranche zijn gesloten.³ In de periode die daarop volgde hebben de regio's vooral gewerkt aan de uitwerking van randvoorwaarden voor een goede uitvoering. Zo zijn programmateams ingericht, samenwerkingsovereenkomsten opgesteld, is de kassiersfunctie ingeregeld en worden subsidieregelingen opgesteld. In alle Regio Deals uit de vierde tranche betreft het een multi-helixsamenwerking. Naast samenwerking tussen overheidspartijen aan de uitvoering van een Regio Deal kiezen steeds meer regio's ervoor om ook bedrijven, wooncorporaties, zorg- of onderwijsinstellingen mee te laten bepalen en beslissen in de uitvoering van de Regio Deal. De uitvoering van de veertien nieuwe Regio Deals komt steeds meer op stoom. In de zes regio's waar al een Regio Deal liep worden de geleerde lessen en successen uit de eerste Deal ingezet voor de inrichting van Regio Deal II. In regio's waar nog geen Regio Deal liep worden ervaringen uit heel Nederland ingezet om tot een succesvolle samenwerking te komen.

Tranche 5

Op 9 februari van dit jaar ontving uw Kamer ook informatie over de selectie van de vijfde tranche Regio Deals.⁴ In alle 22 geselecteerde regio's wordt momenteel gewerkt aan het uitwerken van de voorstellen tot een eigen regionale aanpak, die wordt vastgelegd in een convenant tussen Rijk en regio. Dit betekent voor veel regio's naast het verder uitdenken van de programmalijnen ook nadenken over de inrichting en governance van de nieuwe Regio Deal; de spelregels van de samenwerking tussen partijen in een regio bij de uitvoering van de Regio Deal.

Het Rijk levert als partner een bijdrage aan dat proces. Dat gebeurt in een serie van ambtelijke en bestuurlijke gesprekken, waarin naast het Ministerie van Binnenlandse Zaken ook nadrukkelijk met en vanuit de expertise van andere departementen wordt meegedacht over de invulling van de aanpak. Naar verwachting zullen de 22 nieuwe Regio Deals in het najaar van start gaan.

³ Kamerstuk 29 697, nr. 139

⁴ Kamerstuk 29 697, nr. 141

Tranche 6

Voor de zesde tranche de Regio Deals is in de Voorjaarsnota € 257,1 miljoen de laatste middelen overgeheveld van de aanvullende post naar de begroting van BZK. Naar verwachting worden regio's vanaf medio juli 2024 uitgenodigd om hun proposities voor een Regio Deal in te dienen. Voor de zomer zal ik uw Kamer informeren over de aanpak van deze zesde tranche en het afwegingskader waarmee voorstellen van de regio's beoordeeld zullen worden.

Onderzoek: lerend vermogen en een adaptieve aanpak

Regio Deals zijn een adaptief en lerend instrument. Regio én Rijk maken een plan, sluiten een convenant en bespreken gedurende de uitvoering regelmatig met elkaar hoe het gaat. Werkt de aanpak en levert het op wat we ervan verwachten. Regelmatig leidt dit ook tot tussentijdse bijstellingen, uiteraard na overleg tussen alle partijen die het convenant hebben ondertekend. Hierdoor is er een actieve feedbackloop rond leren over de beste regionale aanpak van regionale opgaven.

Daarnaast zijn er onlangs twee onderzoeken naar Regio Deals gestart. Ik verwacht deze rond de zomer met u te kunnen delen. Het eerste betreft een evaluatie door de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur over de werking en meerwaarde van het instrument Regio Deals, ook in vergelijking met andere gebiedsgerichte programma's. Het onderzoeksrapport zal in de vorm van een essay zijn. Het tweede onderzoek gaat over de zogenaamde rode draden (veelvoorkomende thema's en opgaven in regio's) en effectieve interventies hierop binnen Regio Deals. De tweede rapportage geeft praktijkvoorbeelden vanuit lopende en afgeronde Regio Deals en aanbevelingen over gebiedsgericht werken aan regionale opgaven. Tevens wordt onderzocht hoe deze bijdragen aan het signaleren en bijsturen van (knelpunten in) het Rijksbeleid.

Samen met de ministeries van LNV, EZK en IenW ondersteun ik de kennisontwikkeling over (toepassing van het concept) brede welvaart in de regio in het Nationaal Netwerk Brede Welvaart. Met kennisinstellingen, decentrale overheden en regionale planbureaus werken we aan concrete handvatten om het conceptueel kader van brede welvaart toepasbaar te maken in de beleidspraktijk van regionale samenwerkingen. Bovendien publiceert het CBS jaarlijks in onze opdracht de regionale Monitor Brede Welvaart, om de kwantitatieve ontwikkeling van brede welvaart ook op het schaalniveau van de regio (buiten gemeenten en provincies) te kunnen monitoren.

Tot slot

Ik ben trots op de tastbare bijdrage die de Regio Deals leveren aan de kwaliteit van wonen, leven en werken in de verschillende regio's die ons land rijk is. «Accentueer het verschil,» bepleitte PON-Telos in het recente adviesrapport dat is opgesteld naar aanleiding van het rapport *Elke regio telt!* En dat is wat de Regio Deals doen: het accent leggen op de kracht van de regio om de eigen regionale opgaven op de juiste manier aan te pakken. In nauwe samenwerking met bedrijfsleven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en overheidspartijen. Ik ben ervan overtuigd dat de Regio Deals een stevig fundament leggen voor een betere, bredere samenwerking binnen de regio en met het Rijk, waar vervolginvesteringen op meeliften. We leren gaandeweg over het gezamenlijk en structureel aanpakken van opgaven, waar we lokaal, regionaal, provinciaal en landelijk met elkaar voor aan de lat staan en

waarin we met Regio deals experimenteren met nieuwe vormen van samenwerking en innovatieve oplossingen, aansluitend op het DNA van de regio.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
H.M. de Jonge